

מקץ (150)

עקירת יצר הרע, סילוק חושך וצלמוות
ויהי מקץ שנתים (מא.א)

ויהי מקץ שנתיים ימים: קץ שם לחושך, זמן נתן לעולם כמה שנים יעשה באפילה? ומה טעם קץ שם לחושך? שכל זמן שהיצר הרע בעולם אופל וצלמות בעולם דכתיב "אבן אופל וצלמות" נעקר יצה"ר מן העולם אין אופל וצלמוות בעולם (כ"ר פט. א).

וראים מן המדרש, שכל החשכה ואי הבהירות השוררת בעולם נובעת מהשפעת יצר הרע, וכפי שהאדם מחליש כח היצר הרע, כך יפזר מעליו את הערפל ויראה את המציאות האמיתית החיי העולם הזה ביתר ברור. דבר זה נמסר לכל אדם במצבו הוא, שאם הורגל לשמוע בקול היצר הרע והוא מגשש את דרכו באפילה ולא רואה את אשר לפניו, ידע בעצמו שאם ישחרר את עצמו אפילו מעט מהשלשלאות הכבדות ששם לו היצר הרע, יקל מעליו את עולו ויראה נוכח את חובתו בעולם.

ספר "לתתך עליון"

וַיִּגְלַח וַיַּחְלֵף שְׁמֵלְתָיו וַיָּבֵא אֶל פְּרָעָה (מא. יד)

ותמוה, וכי די היה ליוסף בתגלחת והחלפת בגדים? והרי טבע העולם, כאשר אדם יושב י"ב שנים בבית האסורים, מקום שהוא מגוול ומוסרח, בוודאי זוהמתו מרובה, ואם כן לא די היה להחליף את בגדיו, אלא היה צריך לרחצו ולסוכו? זאת ועוד, הרי לא נאמר שהלבישוהו בגדים חדשים, אלא "ויחלף שמלותיו", את בגדיו שלו עצמו החליף, והרי הוא נמצא כבר י"ב שנים בבית האסורים ומנין לו בגדים להחליף? ישלתרץ: יוסף הצדיק לא היתה לו זוהמה כלל לפי צדקתו. אדרבה, היה לו ריח טוב. כי לו היתה לו זוהמה, היה להם לרחצו ולסוכו, ולא זכר רק ויגלח ויחלף שמלותיו, אלא לפי שהריחו ריחו הטוב, לא רצו לרחצו. אלא שכיוון יוסף להראות נפלאות ה' שעושה עם חסידיו. מה עשה? החליף לבוש תחתון ולא עליון ולא נתלכלכו ולא הריחו ריח של מלמולי זיעה, אלא אדרבה יש להם ריח טוב, וראוי לעמוד בבגדים אלו לפני המלך.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרַגְלִים אַתֶּם (מב. ט)

הטעם מדוע ציער את אחיו, הוא: ראה בחלומו אשר רק אחיו משתחווים לו, ובאמת כל מצרים השתחוו לו, ומדוע הראו ליוסף מן השמים רק את אחיו משתחווים לו, מזה ראה אשר מן השמים רצו רק לצער את אחיו, לכן הראו לו בחלומו רק את אחיו משתחווים לו, ובכן עשה גם הוא רצון השם, ואמר להם מרגלים אתם למען לצער אותם.

ספר "לקוטי בתר לקוטי"

ירא אלוקים בכל המצבים

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף.... אֶת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרָא (מב. יח)

אמרו חז"ל במדרש (במדבר רבה כב. א) "את ה' אלוקיך תירא" (דברים ו), שתהא כמותן שנקראו יראי אלוקים... ויוסף דכתיב: "אֶת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרָא". מה המיוחד ביראתו של יוסף, עד שחז"ל מביאים אותו כדוגמא של יראת שמים? יש על זה פשט מתוק: ירא שמים אמיתי הוא זה הירא את ה' לא רק כשהכל הולך אצלו למישרין, אלא בכל המצבים, גם כשלא כל כך טוב, גם כשקשה, הוא נשאר שלם ביראתו. במדרש (ילקוט"ש יחזקאל רמז שער) כתוב על נבוכדנצר, שכשראה את חנניה מישאל ועזריה יוצאים מכבשן האש, בא להגיד שירות ותשבחות, ואלמלי לא בא מלאך וסטרו על פיו, ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד המלך בספר תהלים. כלומר אלולי סטר המלאך על פיו, השירה של נבוכדנצר עלולה היתה להחשב יותר מפרקי תהלים של דוד המלך. יש להקשות, מדוע סטר לו המלאך על פיו, הרי הוא רצה לומר שירה, זה עולם הבחירה, שיתנו לו לשיר.

באר רבי שכתאי פשט נפלא: אין הכוונה שהמלאך הפריע לו לומר שירה. כוונת המלאך היתה לנסותו, קיבלת מכה על פיך, האם עדיין ממשיך אתה לשיר או מפסיק לומר שירה? והוא הפסיק לומר שירה, דוד המלך קיבל מכות על גבי מכות והמשיך לומר שירה. ממילא אומר ה"כתב סופר", זה כונת המדרש שתהא יראת שמים כיוסף, ירא שמים הוא זה שירא שמים בכל המצבים, כשהולך טוב הוא יודע שזה לא מעצמו, הכל מהריבונו של עולם, וכשלא הולך לו גם זה מהקב"ה. בכל המצבים הוא ירא אלוקים, כמו יוסף הצדיק שאמר "אֶת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרָא", גם כשזה אלוקים מידת הדין בכל המצבים, מלך, עבד, בית האסורים, תמיד נשאר יוסף תמים ביראתו, ללא שינויים.

ספר "יחי ראובן"

כשמפשיטים את החומריות מתגלות הנגיעות

וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שְׂקִיָּהֶם וַהֲנִה אִישׁ צְרוּר פְּסָפוֹ (מב. לה)

מי מחשיב את עצמו לבעל דרגה, שכל מעשיו לשם שמים? מי שצמוד היטב אל החומריות. כל זמן שאדם אינו משתחרר מן החומריות, נדמה לו שכל מעשיו נעשים לשם שמים. אם ירחיק את עצמו מהחומריות, יופתע להיכח שכל מעשיו עד כה נעשו מתוך נגיעות, בעבור ממון וכדומה. דבר זה, אומר ה"תולדות אדם", נרמז בפסוק זה "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שְׂקִיָּהֶם" "שק" רומז לגוף, כאשר מרוקנים אותו, פושטים את התאוות החומריות, מגלים כי "וַהֲנִה אִישׁ צְרוּר פְּסָפוֹ", רואים

שכל הכיסופים היו לכסף, כל המעשים "הנאצלים" נעשו מתוך נגיעות של טובת עצמו.

ומתוך האור

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֲתִי שְׂכַלְתֶּם יוֹסֵף אֵינְנוּ וְשָׂמְעוּן אֵינְנוּ וְאֵת בְּנֵימָן תִּקְחוּ עָלֵי הָיָה כְּלָנָה (מב. לז)
לכאורה תיבות "עלי הָיָה כְּלָנָה" מיותרת, כי מי לא ידע אשר הצער של העדר הבנים הוא על האב, ולמי יכאב יותר? ביאר הגר"א, דהנה כאשר רצתה רבקה לשלוח את יעקב לקבל את הברכות מיצחק אביו, חשש יעקב פן יקלל אותו אביו, אמרה אליו "עלי קללתך בני", והנה אם נפרשהו לפי פשוטו שכוונתה היתה שלא יקלל אותו כלל, וכי קשה היה לה לומר לא יקללך בני, מהו "עלי קללתך בני"? אלא כוונת רבקה היתה בזה להודיע ליעקב שלא יבאו עליו צרות, כי אם ג' אלו הרמוזים במלת "עלי": צרת עשו, צרת לבן, צרת יוסף, הרמוזים בראשי תיבות "עלי". וזה שאמר יעקב איך תקחו את בנימין הלא "עלי" היו כולנה, כלומר הלא אימי הודיעה לי ברוח הקודש שלא יובאו עלי צרות רק ג' הרמוזים במלת עלי ולא יותר, וכבר היו עלי כולנה.

ספר "אוצרות התורה"

הֵם יָצְאוּ אֶת הָעִיר לֹא הִרְחִיקוּ יוֹסֵף אָמַר לְאִשְׁרָעֵל בֵּיתוֹ קוּם רְדֵף אַחֲרַי הָאֲנָשִׁים וְהַשְׂגָּתָם (מד. ד)

לא הרחיקו עדיין מן העיר כשיעור פרסה, שאז צריך לומר תפילת הדרך. לפיכך אמר יוסף: קום רדוף, בטרם, יאמרו תפילת הדרך, והשגתם, כי אז תשיגם, שכן לאחר תפילת הדרך בודאי ינצלו מידך.

הצדיק חושב תמיד שהוא בתחילת העבודה והפתוחים חושבים שהם בשלמות

וַיִּחַפֵּשׂ בְּגָדוֹל הַחֵל וּבְקִטְוֹן כְּלָה (מד. יב)

אם שואלים לצדיק היאך הוא בעבודת השי"ת, ישיב שאינו יוצא כלל, שאינו יכול להתפלל וללמוד ולעשות מצות כראוי, רק שהתחלה הוא אצלו שמתחיל לעבוד השי"ת, ומי לנו גדול ממשה רבינו, שאמר לפני מותו: "אתה החילות להראות את עבודך וכו'" (דברים ג. כד). אם ישאלו קטן שבקטנים היאך הוא בעבודת ה', ישיב שברוך ה' הוא יוצא ידי שמים בכל תנועותיו, שמתפלל ערב ובוקר והולך לבית הכנסת ואומר תהלים דבר יום ביומו, ולפעמים נותן פרוטה לעני ושאר מצות, והכל עושה בשלימות גדול שאי אפשר לעשות יותר, ואין לו ה' יתברך עליו כלל, וגמר כל צרכי העבודה המוטל על האדם. וזה אומרו: "וַיִּחַפֵּשׂ", כשאדם מחפש ומפשפש במעשיו, ב"בגדול", היינו במי שהוא צדיק, ה"חל", רצה לומר אין לו בעבודת ה' אלא התחלה, שמתחיל לילך בעבודתו, "וּבְקִטְוֹן", היינו בפחותי הערך, "כְּלָה", רצה לומר, שאמר בדעתו שכבר כלה כל צרכי עבודה המוטל עליו, ואין לה' יתברך עליו כלום.

ספר "עלים לתרופה"

הלכה: מעין המאורע בברכת מעין שלוש

כתב המ"ב (סי' תרפג סק"ב): בברכת מעין שלוש בחנוכה ופורים אין מזכירים של חנוכה ופורים. ובפסקי תשובות (אות ג) כתב: והטעם כתב הלבוש (סי' ר"ח), משום שעל הניסים ראוי להזכירו בהודאה, דהיינו בתפילת מודים ובברהמ"ז בנודה לך, ובברכת מעין ג' שאין בה הודאה שאפשר לסמוך עליה מעין המאורע לפיכך אין מזכירין אותו, ובלחם חמודות כתב הטעם שהם ימים טובים שלא הוזכרו בתורה, ומכל מקום מי שהזכיר מעין המאורע בחנוכה ופורים אין זה הפסק ואין צריך לחזור ולברך שוב.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: כשאתה מתאמן לתפוס כוכבים ספק אם תצלית, אך בטוח שידיך לא יתלכלכו.

ספר "שמחלה"

חקירה: דברים שבלב אינם דברים

משום שהעיקר הוא המעשה ולא איכפת לנו מהדעת שבלב, או שמא באמת איכפת לנו מהדעת שבלב, אך אינו נאמן לטעון מה היה בלבו. (שו"ת חכם צבי א. ח"מ אה"ע מב-ד: אינם דברים אע"פ שאנו יודעים שאינו משקר)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ברכת ידיים

מתנגד נזדמן לשולחנם של חסידים. ראה שהם לוקחים 'שיריים' ואוכלים בלי מזלג. עיקם אפו בסלידה. נענה חסיד אחד ואמר לו: צא וראה מה בין מזלג לידיים של אדם. מזלג נעשה בידי בשר ודם ואין מברכים עליו אלא פעם אחת בשעת טבילה, ואילו ידיו של אדם הן יציר כפיו של הבורא יתברך ומברכים עליהן כמה וכמה פעמים ביום, משמע: ידיים עדיפות ממזלג.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קנא)

שבת שלום, חנוכה שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, ששה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr